

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 6. 11. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0206/SO/2024

Programová služba: JOJ 24

Vysielateľ: MAC TV s.r.o.

Číslo autorizácie vysielania: AT/16

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 2 zloženom z predsedu senátu doc. Mgr. Pavla Izraela, PhD. a členiek senátu Mgr. Andrey Cox a Mgr. Kataríny Začkovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0206/SO/2024 smerujúci voči vysielaniu programovej služby JOJ 24 vysielateľa MAC TV s.r.o. a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 16 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 18. 11. 2024

Z: AO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 6. 11. 2024

Podnet na preverenie č. 0206/SO/2024 zaevidovaný dňa 26. 8. 2024

Podávateľ: fyzická osoba

Predmet podnetu: *Štúdio 24*

Deň a čas vysielania: 23. 8. 2024 17:33 hod.

Programová služba: JOJ 24

Vysielateľ: MAC TV s.r.o.

Číslo autorizácie: AT/16

Dátum: 29. 10. 2024

OBSAH PODNETU:

„V relácii dostal na ploche 22 minút priestor „prezident“ neziskovej organizácie na jednostrannú interpretáciu diania v oblasti vnútornej politiky Slovenska. Počas relácie nemal žiadnu oponentúru, jeho komentáre nikto nevyvažoval, prezentoval svoje osobné názory na veci, môžem kludne povedať, že z pohľadu ochrancu tzv. liberálnej demokracie resp. advokáta opozície. Pripomínam, že Ústava SR nepozná pojem „liberálna demokracia“. Tento pojem v relácii použil, spomenul sily, ktoré nemajú s liberálnou demokraciou dobrý úmysel. Moderátorka tam vôbec nemusela byť. Z jej strany tam nebola žiadna aktívna práca a snaha viesť vyvážený rozhovor. O pluralite názorov nemôže byť ani reči. So všetkým čo „prezident“ povedal pasívne súhlasila, jej úlohou bolo posúvať „prezidenta“ z témy na tému. Žiadam Vás preto o preverenie, či nedošlo k porušeniu zákona č. 264/2022 Zákon o mediálnych službách, §25, písmeno a) a b.

Ak na vybavenie podnetu nie je Rada pre mediálne služby vecne príslušná, prosím o jeho postúpenie vecne príslušnej inštitúcii.“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 25 písm. b): „Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal jednostrannosť, nevyváženosť a absenciu oponentúry zo strany moderátorky. Namietal tiež použitie pojmu „liberálna demokracia“, ktorý podľa neho nemá oporu v ústave.

Program sme posudzovali podľa ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., teda hodnotili sme, či vysielateľ zabezpečil objektívnosť a nestrannosť programu aktuálnej publicistiky.

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. je aktuálna publicistika program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.

Program považujeme za aktuálnu publicistiku, pretože sa zaoberal aktuálnym politickým dianím – odvolávanie M. Šimečku z postu podpredsedu NR SR, opozičné protivládne protesty, avizovaný zákon lex atentát 2 a s ním súvisiaci zámer obmedziť nenávisťné prejavy na protestoch, ambície A. Danko a neschopnosť koalície dohodnúť sa na poste predsedu parlamentu. Hostom v programe bol politológ a politický analytik, ktorý prezentoval svoje komentáre a analýzy politického vývoja.

Hostom v programe (prostredníctvom telemostu) bol Grigorij Mesežnikov, politológ a prezident Inštitútu pre verejné otázky (IVO), ktorý bol jediným hostom v programe. Monitoringom iných častí programu vysielaných v danom týždni (záznamy týchto častí programu sú dostupné v online archíve vysielateľa na <https://joj24.noviny.sk/studio-joj-24/strana-12>) sme zistili, že rozhovor moderátorky s jediným hostom k vybranej téme je pomerne často sa vyskytujúcim formátom programu (aj keď nie výlučným – zaznamenali sme aj časti, v ktorých bolo viac hostí). Ako vyplýva z videozáznamov umiestnených v uvedenom archíve, v danom týždni bola napr. vysielaná časť o jesennej valorizácii platov, kde bola jedinou hostkou Martina Némethová z Konfederácie odborových zväzov (KOZ), časť o národnom konvente Demokratickej strany v USA s amerikanistom Jakubom Lepšom, alebo časť o prípravách na nový školský rok s riaditeľom základnej školy v Bratislave Gabrielom Kalnom. Zaznamenali sme však aj časť o príprave nových škôlkarov na školský rok, v ktorej boli v rámci diskusie prítomní dvaja hostia – detská psychologička Lucia Jakubová a Zuzana Vašková z centra duševného zdravia Metanoia.

Úvod rozhovoru patrilo téme odvolávania predsedu Progresívneho Slovenska (PS) Michala Šimečku z postu podpredsedu NR SR. Moderátorka informovala, že Robert Fico predloží oficiálne návrh na odvolanie podpredsedu parlamentu a opozičného lídra Michala Šimečku. Uviedla, že Fico

na tlačovke prezentoval, akým spôsobom jednotliví členovia jeho rodiny čerpali verejné zdroje na svoje aktivity. Moderátorku zaujímalo, či tento krok zo strany vládnej koalície možno vnímať ako reakciu na opozičný protest, ktorý Šimečka a PS organizovalo v súvislosti s konaním ministerky kultúry, ktorá odvolala riaditeľov SND a SNG. Podľa Mesežnikova je odvolávanie Šimečku Ficovým pokusom o diskvalifikáciu politickej konkurencie, ktorá vyrástla v stabilnú a etablovanú politickú silu schopnú mobilizovať ľudí proti vláde. Taktiež je to snaha o prebitie témy úspešných protivládnych protestov. Fico podľa neho zahltil témou odvolávania Šimečku priestor a používa pritom „strašne veľa lží a zavádzania“. Podľa Mesežnikova je to „pomstychtivý“ človek, ktorý je po atentáte presvedčený, že sa proti nemu pripravujú ďalšie opatrenia. Na Ficovu adresu tiež uviedol: „...ja som teda taký pamätník a v roku 1989 človek menom Miloš Jakeš tiež podobným spôsobom sa snažil umelcov, v tomto prípade to boli umelci, diskvalifikovať ich nejakými príjmami. No ja sa usmievam. Samozrejme, že to nie je vec na veľkú radosť, čo Robert Fico tu predviedol.“

Mesežnikov tiež odmietol tvrdenia koalície, že Šimečka organizuje protesty pre to, aby mohol naďalej (jeho rodina) čerpať dotácie z rozpočtu. Označil to za „prehľadný naratív“ a zavádzanie: „*Totíto nie je dôvod, aby opozičné strany iba na základe zavádzajúcich informácií a proste presadzovanie tohto došť, by som povedal, prehľadného naratívu o tom, že vraj líder Progresívneho Slovenska využíva občianske protesty na to, aby mohol byť, ako povedal Robert Fico, použil neveriteľný výraz, že pricucnutý k štátnemu rozpočtu alebo k štátu, tak nie je dôvod, aby obmedzoval svoje aktivity.*“

Mesežnikov kritizoval vládnu koalíciu za uplatňovanie metód obštrukcie v parlamente, keď koalícia neakceptuje procedurálne návrhy opozície a bráni sa otváraniu schôdzí. Kritizoval „uzurpačný syndróm“ koalície. Uviedol, že na Slovensku prebieha zápas o zachovanie demokratického režimu a súčasná vláda uplatňuje politiku širokej spoločensko-politickej revízie a „vnucuje“ svoju vôľu. Mobilizáciu ľudí (protesty) vníma ako dôsledok ich obáv z ohrozenia demokracie. Koalíciu označil za „sily, ktoré nemajú s liberálnou demokraciou dobré úmysly“ a R. Fica opakovane prirovnal k Milošovi Jakešovi: „*Naopak, myslím si, že oprávnenie zrovna v tej situácii, keď sa rozhoduje o demokracii a k moci prišli sily, ktoré s demokraciou liberálnou teda nemajú dobré úmysly. Sú to sily, ktoré vo svojich krokoch aj dnes naozaj pripomínajú nielen teda predchádzajúce vlády Roberta Fica alebo vlády Vladimíra Mečiara, ale dokonca vlády prednovembrové. No Miloš Jakeš v roku '89 a Robert Fico dnes, tak ako sám hovorí pán premiér, tak to je ako cez kopirák.*“

Predmetom rozhovoru bolo aj vyjadrenie prezidenta Pellegriniho k vnútropolitickému situácii. Mesežnikov spochybnil Pellegriniho nadstraníckosť, keď uviedol, že prezident vo svojom vystúpení prezentoval naratív koalície voči opozícii. Pellegrini je podľa neho stále súčasťou vládnej koalície. Mesežnikov konštatoval: „*Dnešné vystúpenie pána prezidenta potvrdzuje, že vôbec sa nezmenil v ničom. Rovnako pristupuje k vývoju demokracie. Tvrdí, že on zasiahne vždy vtedy, keď bude mať pocit, že dochádza k obmedzovaniu demokracie a právneho štátu. Myslím si, že takých príležitostí už mal viacero a vôbec nereagoval.*“

Mesežnikov ďalej kritizoval pripravovaný zákon tzv. lex atentát 2, ktorým chce podľa neho koalícia zasahovať do obsahu prejavov na protestoch, čo označil ako „pokús o politickú cenzúru“. Pripomenul v tejto súvislosti protesty Smeru počas pandémie, kde mali zaznievať vulgárne a na násilie vyzývajúce výroky a nenávisťne prejavy. Uviedol: „*Takže mali by sa pozrieť do zrkadla predovšetkým tí ľudia, ktorí chcú obmedziť teraz ústavné právo slušných občanov. Slušní občania sa nedopúšťajú nejakých agresívnych, násilných alebo nenávisťných rečí. Takže akým spôsobom by oni to chceli zdefinovať? No je to pokús v podstate o politickú cenzúru. Určite im to nevyjde... Ale regulovať obsah? Naozaj vystúpenie rečníkov na manifestácie, no tým by sa Slovensko naozaj došť prepadlo v očiach demokratického sveta. Aj tak už tá naša reputácia je došť naštrbená. I keď naštrbená konkrétnymi ľuďmi....*“

* * *

Všeobecné východiská posudzovania:

Rada vo svojich rozhodnutiach uvádza, že obsah diskusného programu tvoria v prevažnej miere hodnotiace komentáre, resp. hodnotiace úsudky, pri ktorých je posudzovanie pravdivosti nemožné (na rozdiel od skutkových tvrdení, resp. tvrdení faktov). V prípade prezentovania kontroverzných tém je posúdenie „správnosti“ hodnotiacich úsudkov veľmi často vecou subjektívneho vnímania. Pre naplnenie požiadavky objektívnosti a nestrannosti programu aktuálnej publicistiky, ktorý pojednáva o kontroverzných témach, nie je teda nevyhnutné prezentovať iba objektívne fakty. Rada vo svojich rozhodnutiach uvádza, že je však potrebné, aby vysielateľ zabezpečil názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť na predmetnú tému ucelený názor na základe pluralitných a rozmanitých informácií a ponúknuť mu za týmto účelom viaceré relevantné pohľady, názory alebo informácie. Vysielateľ je povinný túto pluralitu a rozmanitosť **zabezpečiť aj prostredníctvom reakcií moderátora programu.**

Z rozhodovacej činnosti súdov tiež vyplýva, že požiadavku vyváženosti programov, ktorá vyplýva z požiadaviek objektivity a nestrannosti, **nemožno uplatňovať mechanicky**, ale uplatnenie tejto požiadavky sa musí **prispôbiť špecifickým okolnostiam konkrétneho prípadu**, napr. téme programu, typu programu, kontextu alebo spoločenským okolnostiam. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3 Sžo 33/2013 uviedol: „*Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. Tieto pojmy nie je možné explicitne definovať pre otvorený okruh prípadov, keďže jednotlivé informácie a vyjadrenia je nutné vnímať v kontexte ich použitia, a to aj s prihliadnutím na osoby, ktoré dostanú v konkrétnom príspevku priestor na vyjadrenie.*“

Porovnaniu požiadavky vyváženosti programov spravodajstva a programov politickej publicistiky (ktoré sú obdobou programov aktuálnej publicistiky) sa podrobne venoval rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 7 As 36/2012-24 zo dňa 3. 4. 2012, v ktorom súd uviedol: „*K pojmom zpravodajství a publicistika, jakož i objektivita a vyváženost, se podrobněji vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 26. 5. 2010, č. j. 3 As 6/2010 - 71. Vyšel především z žurnalistické doktríny (...), podle níž je úkolem zpravodajství pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události, kdežto účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak získávat, přesvědčovat a vybízet. Smyslem zpravodajství je tedy výlučně veřejnost nezaujatě informovat, teprve cílem publicistiky je veřejné mínění ovlivňovat. Objektivita je základním požadavkem kladeným na zpravodajství, které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře. Ústřední charakteristikou takového postupu je ověřování pravdivosti výpovědi. Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje správnost (přesnost), transparentnost (uvádění pramenů) a věcnost (absence vlastních hodnocení). Nevyvážeností je pak skrytá forma stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných. Zásada vyváženosti tak spočívá v požadavku na rovnoměrné zastoupení politických alternativ, co do rozsahu a úpravy zpravodajství. Důraz na důsledné dodržování zásad objektivit a vyváženosti bude u zpravodajství o poznání větší, než v případě pořadů publicistických. Minimálně aspekt věcnosti se pak v publicistice z povahy věci neuplatní vůbec. Míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivit a vyváženosti bude různá v závislosti na tom, půjde-li o pořad publicistický či o zpravodajskou relaci. (...) Vzhledem k tomu, že zásada objektivit byla v daném případě porušena v pořadu zpravodajském, lze takové pochybení dle názoru Nejvyššího správního soudu hodnotit jako relativně závažnější, než stalo-li by se tak v pořadu politicko-publicistickém.*“

Možno podotknúť, že Najvyšší správny súd Českej republiky v rozsudku č. k. 7 As 23/2010-73 zo dňa 5. 5. 2010 uviedol, že v rámci politicko-publicistických programov (v zmysle slovenskej právnej úpravy ide o programy aktuálnej publicistiky) „...nutno vzít v úvahu, že ust. § 31 odst. 3 zákona o vysílání vyžaduje ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech dodržení zásad objektivit a vyváženosti. **U publicistických pořadů toto pravidlo nelze vykládat jako příkaz, aby v nich zaznívaly toliko bezbarvé, opatrné a hyperkorektní názory.** Naopak, zejména proto, že sám zákonodárce

zdůrazňuje, že zákaz jednostranného zvýhodňování se má vztahovat na celek vysílaného programu, nutno uvedené ustanovení vykládat v jeho materiálním obsahu, tedy jako **pokyn organizovat vysílání publicistických pořadů tak, aby jednotlivé pořady byly často angažované, kritické a názorově vyhraněné, samozřejmě vždy při zachování objektivitu a pravdivosti sdělení o faktech, avšak ve svém celku vytvářely pestrou a z hlediska názorového spektra společnosti reprezentativní kombinaci, podporující co nejširší a nejotevřenější diskusi o společensky relevantních tématech.**“

Najvyšší správny súd Českej republiky v rozsudku č. k. 10 As 100/2020-35 zo dňa 30. 9. 2020 uviedol: „**Smyslem zákonného rozlišení pořadů zpravodajských a pořadů publicistických je umožnit divákům učinit si vlastní názor na co nejobektivněji prezentovaná fakta (u pořadů čistě zpravodajského charakteru, kde by provozovatel vysílání neměl divákům podsouvat žádné hodnotící soudy) na straně jedné, a poslechnout si nezářídka originální a kontroverzní názory a hodnotící soudy v publicistických pořadech na straně druhé. Jak již Nejvyšší správní soud řekl, úkolem „zpravodajství je „pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události“, přičemž by tato neměla obsahovat jakékoli emotivní výrazy, vulgarismy, slangová či argotická vyjádření, účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak „získávat, přesvědčovat a vybízet“, k čemuž jsou oprávněna využívat obrazných a expresivních vyjádření tak říkajíc dle libosti**“ [rozsudek ze dne 26. 5. 2010, čj. 3 As 6/2010-71, zde ve vztahu k TV Nova , část V.a)].“

Podľa odbornej literatúry, pojem „objektivita“ „**môže znamenať protikladné pojmy, ako napríklad presnosť a vyváženosť. Ak je správa presná, potom nemusí byť vyvážená; a ak je vyvážená (medzi rôznymi konkurenčnými názormi), potom nemusí byť presná.**“ (HEARNS-BRANAMAN, J: Journalism and the Philosophy of Truth. Beyond Objectivity and Balance. Routledge, 2016). Presnosť/pravdivosť na jednej strane a vyváženosť na druhej strane sa teda môžu navzájom za istých okolností aj vylučovať. **Pri nesporných či preukázaných faktoch musí preto byť dôraz na pravdivosti a presnosti, a nie na vyváženosti.** Vyvažovanie preukázaného faktu, alebo faktu, na ktorom je široký odborný konsenzus, by totiž znamenalo skresľovanie reality alebo relativizáciu pravdy, čo by bolo v priamom rozpore s požiadavkou objektivitu. **Ak sú však prezentované kontroverzné alebo doposiaľ nepreukázané fakty, vtedy treba klásť dôraz skôr na vyváženosť.**

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je potrebné rozlišovať, či je vyjadrenie **skutkovým tvrdením** (tvrdením nejakého faktu), alebo či je **hodnotiacim úsudkom**. Je podstatné, či obsahom vyjadrenia sú empiricky overiteľné fakty, teda konštatovanie určitej objektívnej skutočnosti, alebo či má vyjadrenie charakter hodnotiaceho úsudku, t.j. subjektívneho názoru či postoja.¹ Skutkové tvrdenie (nazývané aj „fakt“) je teda tvrdenie, o ktorom možno jednoznačne povedať, že je pravdivé alebo nepravdivé. Hodnotiaci úsudok (resp. názor, postoj, hodnotenie) je naopak tvrdenie, ktorého pravdivosť sa nedá objektívne preukázať a nemôže sa ani vyžadovať, aby bola pravdivosť hodnotiacich úsudkov preukázaná. **Hodnotiace úsudky preto požívajú vysokú mieru slobody prejavu.**

Z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva však vyplýva, že aj hodnotiaci úsudok môže byť excesom a nemusí byť chránený slobodou prejavu – a to najmä vtedy, keď hodnotiaci úsudok nemá faktický (skutkový) základ, z ktorého by mohol byť vyvodенý. **Hodnotiaci úsudok však požíva vysokú mieru slobody prejavu, ak reálne existuje faktický (skutkový) základ, z ktorého bol tento hodnotiaci úsudok vyvodенý.** Z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva však zároveň vyplýva, že **pri uvádzaní názorov či hodnotiacich úsudkov nie je vždy potrebné súčasne výslovne uviesť aj fakty, na ktorých sa hodnotiace úsudky zakladajú.** Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí **Otegi Mondragon v. Španielsko** uviedol, že „**povinnosť uviesť skutočnosti na podporu hodnotiaceho úsudku je menej prísna, ak sú informácie už známe širokej verejnosti**“. V rozhodnutí **Feldek v. Slovensko** Európsky súd pre ľudské práva uviedol: „...**Súd zásadne nemôže prijať tvrdenie, že hodnotiaci výrok môže byť za takýto považovaný, len ak je sprevádzaný faktami, na ktorých bol výrok založený... Nevyhnutnosť spojenia medzi hodnotiacim výrokom a faktami na jeho podporu sa môže pohybovať**

¹ Napr. BARTOŇ, M.: Svoboda projevu: principy, garance, meze. Praha: Nakladatelství Leges s. r. o., 2010, s. 85.

od prípadu k prípadu podľa osobitných okolností. V tejto veci je Súd uspokojený tým, že hodnotiaci výrok, ktorý urobil sťažovateľ, bol založený na informáciách, ktoré už boli známe širšej verejnosti...“.

Podobne aj Najvyšší správny súd Českej republiky v rozsudku č. k. 10 As 100/2020-35 zo dňa 30. 9. 2020 uviedol: „...**porušení objektivit y není automaticky dáno, nejsou-li v pořadu uvedeny při každé příležitosti zdroje informací. Takováto mechanická aplikace zákona o vysílání je z povahy věci vyloučena, již jen s ohledem na ústavní význam svobody slova ... Posouzení objektivit y informací musí probíhat individuálně, citlivě, s ohledem na svobodu projevu v mediálním prostoru. ... Bylo by však nadbytečné, aby žurnalista uváděl přesné zdroje svých informací i tam, kde jde o informace pro běžného diváka snadno dohledatelné** (typicky jednoduchým zadáním do webového vyhledávače, lidově řečeno tedy informace, které lze snadno „vygooglit“). Právě naopak, přehnaný důraz na uvedení zdroje pro každou jednotlivou informaci, i tu snadno dohledatelnou, by mohlo divákovi srozumitelnost pořadu ztížit. Pořad by byl totiž zahlcen v podstatě zcela zbytečnými odkazy. U obtížně dohledatelných informací neuvedení zdroje znamená, že si divák nemůže sám udělat vlastní kvalifikovaný názor na diskutovanou problematiku. Naopak u informací snadno dohledatelných nic takového nehrozí.“

Možno tiež podotknúť, že Rada v inom prípade iného vysielateľa zastavila konanie začaté za možné porušenie objektivit y a nestrannosti diskusného programu aktuálnej publicistiky (rozhodnutie č. RZK/152/2023 zo dňa 22. 11. 2023), a to napriek tomu, že hosť v diskusnom programe (s jedným hosťom) uvádzal vyhranené a expresívne kritické hodnotenia svojich politických súperov alebo politickej situácie a moderátor viaceré jeho kritické vyjadrenia nevyvažoval. **Rada však zastavila toto správne konanie z dôvodu, že hodnotiace úsudky požívajú vysokú mieru slobody prejavu** a pri posudzovaní objektivit y treba uplatniť prístup minimalizácie zásadu do ústavného práva na slobodu prejavu, ktorý vyplýva z čl. 26 ods. 4 Ústavy SR a z ústavného testu proporcionality. Rada v tomto rozhodnutí uviedla: „Z ústavnej zásady proporcionality vyjadrenej v čl. 26 ods. 4 Ústavy SR vyplýva požiadavka, že do základného práva na slobodu prejavu a šírenie informácií je možné zasiahnuť len vtedy, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné, z čoho vyplýva požiadavka minimalizácie zásahu do základného práva na slobodu prejavu. (...) ...možno podľa názoru Rady konštatovať, že hoci moderátor pri niektorých vyhranených vyjadreniach hosťa programu neprejavil dostatočnú aktivitu a nereagoval na ne, väčšina vyjadrení hosťa programu uvedených v oznámení o začatí konania mala povahu hodnotiacich úsudkov, resp. vyjadrenia názoru na konkrétne reálne udalosti alebo skutočnosti, hoci častokrát bola forma vyjadrenia názoru expresívna alebo hyperbolizovaná. Možno konštatovať, že hoci moderátor mohol vyvinúť väčšiu aktivitu a mohol vo väčšej miere vyvažovať vyjadrenia hosťa programu svojimi reakciami, čo sa týka posúdenia objektivit y a nestrannosti možno prípad predmetného programu považovať za hraničný prípad, v ktorom je potrebné prípadné udelenie sankcie dôkladne zvážiť, aby vyžadovanie reakcií moderátora pod hrozbou sankcie nebolo neprimeraným bremenom kladeným na vysielateľa. Ako bolo uvedené vyššie, podľa názoru Rady možno konštatovať, že viaceré vyjadrenia hosťa programu, ktoré boli uvedené aj v oznámení o začatí konania, boli hodnotiacimi úsudkami, a neboli tvrdeniami faktov. Hodnotiace úsudky vo všeobecnosti, aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, požívajú vyššiu mieru slobody prejavu ako tvrdenia faktov, resp. skutočností. Hoci boli niektoré hodnotiace úsudky hosťa programu expresívne alebo vyjadrené pomocou hyperbol (...), v prípade hodnotiacich úsudkov nie je vyžadovaná taká vysoká miera intenzity reakcií moderátora, ako v prípade tvrdenia faktov, a to v záujme minimalizácie zásahu do základného práva na slobodu prejavu. (...) Vzhľadom na povahu a formuláciu vyjadrení hosťa programu, vzhľadom na celkové vyznenie, spracovanie a obsah namietaného programu a vzhľadom na ústavnú požiadavku minimalizácie zásahu do slobody prejavu, je Rada toho názoru, že nedostatok reakcií moderátora v predmetnom prípade nedosiahol až takú intenzitu, ktorá by mala tak závažný dopad na právo verejnosti byť objektívne a nestranne informovaný o veciach verejného záujmu a o spoločensky relevantných témach, aby bolo nevyhnutné udeliť vysielateľovi sankciu a zasiahnuť do slobody prejavu vysielateľa.“

* * *

Posúdenie predmetného programu:

Z hľadiska posudzovania objektívnosti a nestrannosti sme sa zaoberali otázkou relevantnosti a kompetentnosti hosťa programu G. Mesežnikova vyjadrovať sa k spoločensko-politickým témam a hodnotiť aktuálne politické otázky, ktoré boli predmetom namietaného programu.

Ako sme uviedli vyššie, Mesežnikov je politológ, spoluzakladateľ a prezident Inštitútu pre verejné otázky (IVO). Predtým pôsobil v Politologickom kabinete Slovenskej akadémie vied (dnes Ústav politických vied SAV). Pravidelne vystupuje v médiách s komentármi k politickým a spoločenským otázkam. Jeho mediálne výstupy sú často zamerané na témy ako demokracia, populizmus, extrémizmus, občianska spoločnosť, a stav právneho štátu. Vo svojej publikačnej činnosti sa venuje otázkam vývoja straníckych systémov a straníckej politiky, širším súvislostiam spoločenskej transformácie na Slovensku a v strednej Európe, problematike nacionalizmu, extrémizmu, antisemitizmu a vonkajším hybridným hrozbám. Je spoluautorom výročných správ IVO o stave spoločnosti vydávaných v nultých rokoch – Súhrnných správ o stave spoločnosti.

Domnievame sa, že G. Mesežnikov je z hľadiska svojho odborného profilu kompetentný prinášať kvalifikované hodnotenia a komentáre ohľadne politickej situácie, vývoja a vzťahov politických aktérov.

Mesežnikov sa v programe vyjadroval pomerne kriticky voči predstaviteľom súčasnej vládnej koalície, najmä premiérovi R. Ficovi, prezidentovi P. Pellegrinimu a predsedovi SNS A. Dankovi. Jeho kritické vyjadrenia vychádzali z hodnotenia diskutovaných aktuálnych politických tém. Ústrednou témou rozhovoru bolo odvolávanie podpredsedu parlamentu Michala Šimečku z Progresívneho Slovenska (PS), ktorého rodinní príslušníci mali podľa obvinení predstaviteľov koalície (najmä premiéra Fica) neoprávnené čerpať dotácie zo štátneho rozpočtu. Mesežnikov prezentoval koaličnú kampaň voči Šimečkovi ako pokus o „diskvalifikáciu“ (pravdepodobne vo význame slova „diskreditácia“) politickej konkurencie a označil ju za lživú a zavádzajúcu, ktorej účelom je „prebiť“ tému úspešných opozičných protestov za odvolanie ministerky kultúry a ministra spravodlivosti: *„Robert Fico potrebuje to nejakým spôsobom prebiť. Tak teraz zahltil priestor, zahltil priestor po tých dvoch úspešných verejných akciách v Bratislave týmito svojimi, povedal by som, že zavádzajúcimi tvrdeniami. Zaznelo v jeho vystúpení strašne veľa akože lží a zároveň aj zavádzanie.“*

Mesežnikov nekonkretizoval, ktoré Ficove tvrdenia považuje za zavádzajúce alebo lživé.

* * *

Obvinenia voči M. Šimečkovi sa v mediálnom priestore objavili krátko po konaní protestu za odvolanie ministerky Šimkovičovej a ministra spravodlivosti Suska, ktorý sa konal dňa 13. 8. 2024 a organizovali ho opozičné strany PS a SaS na čele s M. Šimečkom. Dňa 15. 8. 2024 ministerka kultúry Martina Šimkovičová a generálny tajomník Lukáš Machala na tlačovej konferencii spojili Nadáciu Milana Šimečku s osobou Michala Šimečku a obvinili ju z účelového získania dotácií prostredníctvom Fondu na podporu umenia. Nadácia si údajne tesne pred účinnosťou novely zákona, ktorá sa týka tohto fondu, schválila dotácie nielen na rok 2024, ale aj na roky 2025 a 2026, čo označili za neštandardné a nespravodlivé. Šimkovičová uviedla, že ide o poistku pred novelou zákona, ktorá by mohla zmeniť fungovanie fondu. Uviedla tiež, že táto nadácia je prepojená na opozičného lídra Michala Šimečku. L. Machala dal do súvislosti nedávny protest proti ministerke s konaním nadácie: *„Nadácia Milana Šimečku je zvláštnym spôsobom prisatá na štátny rozpočet dlhé roky. Rozumieme tomu kriku na námestiach a tomu nenávisťnému tónu, keď niekomu beriete zdroj ľahkej obživy, vždy kričí,“*² Nadácia Milana Šimečku nesie meno po starom otcovi Michala Šimečku, ktorý bol významný československý disident, s cieľom pokračovať v jeho odkaze. Zameriava sa na podporu demokracie, ľudských práv a občianskeho vzdelávania. Medializovaná bola informácia, že Michalov strýko Peter Šimečka je členom správnej rady nadácie. Napriek tomuto prepojeniu predstaviteľa koalície

² <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/medialny-servis/aktuality-ministerstva-kultury/nadacia-milana-simecku-si-cez-fond-na-podporu-umenia-zabezpecila-dotacie-na-dalsie-roky-vopred/>

nepriniesli, resp. neboli medializované žiadne relevantné dôkazy o vplyve Michala Šimečku na riadenie alebo rozhodovanie nadácie o jej projektoch a aktivitách.

Komunikačnú líniu spájajúcu poberanie dotácií nadáciou s politickou činnosťou Michala Šimečku prevzal premiér R. Fico (a iní predstavitelia koalície - najmä Smer a SNS). Krátko po tlačovej konferencii Šimkovičovej a Machalu R. Fico vo zverejnenom videu podporil tvrdenia ministerky kultúry, podľa ktorých je líder opozičného PS Michal Šimečka napojený na Nadáciu Milana Šimečku a spojil nedávne protesty so snahou Šimečku „ochrániť finančné toky pre nadáciu, ktorú vedie jeho rodina“. Avizoval, že Šimečku odvolá z postu podpredsedu NR SR. Uviedol: „*Predseda PS pán Šimečka je naivný politický pubertiak, ktorý sa nechal svojimi nadriadenými, teda politickými mimovládami, nadáciami a progresívnymi médiami, vtaiahnuť do hry proti legitímnej vláde,*“. Podľa R. Fica Šimečka spolu so svojimi spojencami organizuje protesty s cieľom destabilizovať situáciu v krajine a zvýšiť pravdepodobnosť „ďalšieho atentátu na predstaviteľov vlády“.³

Približne o týždeň neskôr na tlačovej konferencii prezentoval prípady ďalších organizácií, ktoré majú byť prepojené na Michala Šimečku a dostali dotácie od štátu - občianske združenie Projekt Fórum, ktorého štatutárnym orgánom má byť matka Michala Šimečku a občianske združenie BOD.Y, ktorého štatutárnym orgánom je družka šéfa PS Soňa Ferienčíková. R. Fico svojimi zisteniami odôvodnil návrh na odvolanie Michala Šimečku z kresla podpredsedu parlamentu.⁴

Prípady obvinení M. Šimečku za „zneužívanie“ dotačných mechanizmov jeho rodinnými príslušníkmi sa prehľadne venoval žurnalista Tomáš Kyseľ vo svojom článku *Ako mohol Michal Šimečka pomôcť rodine, kde zarába jeho strýko a čo Smer zamlčal? Vysvetľujeme, o čo ide v kauze dotácií* uverejnenom na portáli Aktuality.sk dňa 12. 9. 2024. Kyseľ v článku informuje, že Smer a SNS Šimečkovi vyčítajú, že spomínané občianske združenia brali peniaze od štátu v rokoch 2020 – 2024, teda v čase, keď „mal Michal Šimečka ako predseda politickej strany Progresívne Slovensko priamy vplyv na rozhodovacie procesy pri prideľovaní konkrétnych štátnych dotácií“. Koalícia v tom vidí „vážne riziko konfliktu záujmov, ktoré by mohli ovplyvniť nestrannosť a transparentnosť pri výkone jeho funkcie podpredsedu NR SR“. Ako však pripomína autor textu, faktom je, že v spomínanom období bol Michal Šimečka prevažne europoslancom v Bruseli a od roku 2022 predsedom Progresívneho Slovenska, ktoré malo v parlamente len jediného poslanca. Navyše, všetky tri organizácie poberali dotácie od štátu aj predtým, v časoch, keď bol pri moci R. Fico. Túto skutočnosť mal premiér podľa autora článku pri svojich obvineniach na adresu Šimečku zamlčať.⁵

V súvislosti s prešetrením podozrení bol vykonaný audit na rezorte spravodlivosti, ktorý mal podľa tvrdení R. Fica odhaliť nekalé praktiky, ktoré pomohli občianskym združeniam blízky Šimečkovi. Podľa medializovaných informácií však výsledky auditu v skutočnosti o ničom takom nevypovedajú. V 27-stranovom návrhu správy o výsledkoch auditu, ktorý získal denník SME, sa konštatuje, že zvyhodňovanie niektorého zo žiadateľov „akýmkoľvek spôsobom nebolo preukázané“. Správa podľa medializovaných informácií denníka SME nepreukázala ani to, že by skupiny hodnotiteľov žiadostí zostavovali účelovo tak, aby niektorý z projektov dostal viac bodov. Ako informoval denník, audit nekonštatuje konflikt záujmov členov komisie v prospech Šimečku či jeho rodiny a v žiadnej časti z neho nevyplyva R. Ficov záver, že by ktorémukoľvek členovi komisie „niekto telefonoval, že urob to takto alebo takto“, ako tvrdil.⁶

Pre úplnosť je potrebné upozorniť, že výsledky uvedeného auditu boli medializované až po odvysielaní posudzovaného programu, dňa 6. 9. 2024.

* * *

³ <https://www.ta3.com/clanok/953607/pubertiak-a-zatrpknuty-clovek-fico-a-simecka-si-vymenili-ostre-slova-premier-chce-podpredsedu-parlamentu-odvolavat-z-postu>

⁴ <https://www.aktuality.sk/clanok/SEePOFb/robert-fico-vytiahol-na-michala-simecku-dalsie-dotacie-ktore-mali-ist-jeho-rodine-podla-ps-sa-sprava-ako-komunista/>

⁵ <https://www.aktuality.sk/clanok/8OHTbAN/ako-mohol-michal-simecka-pomocť-rodine-kde-zaraba-jeho-stryko-a-co-smer-zamlcal-vysvetľujeme-o-co-ide-v-kauze-dotacij/>

⁶ <https://domov.sme.sk/c/23379848/michal-simecka-dotacie-audit-pavol-gaspar.html>

Moderátorka neoponovala Mesežnikovej interpretácií diskutovaných politických otázok a svojimi vstupmi iba otvárala nové témy rozhovoru.

Odvysielané kritické vyjadrenia Mesežnikova na adresu R. Fica týkajúce sa Ficovej iniciatívy voči M. Šimečkovi (ktorú označil za „lživú“, „zavádzajúcu“ a „diskvalifikačnú“ voči politickej konkurencii) sú hodnotiacimi úsudkami, ktoré podľa našej mienky v danom kontexte vychádzajú z existujúceho skutkového základu.

Ako bolo uvedené vyššie, hodnotiace úsudky vo všeobecnosti, aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, požívajú vyššiu mieru slobody prejavu ako tvrdenia faktov, resp. skutočností. Z toho vyplýva, že v prípade hodnotiacich úsudkov vychádzajúcich z existujúceho skutkového základu nie je vyžadovaná taká vysoká miera intenzity vyvažujúcich reakcií moderátora, ako v prípade tvrdenia faktov, a to v záujme minimalizácie zásahu do základného práva na slobodu prejavu. Toto bolo konštatované napríklad aj vo vyššie citovanom rozhodnutí Rady č. RZK/152/2023 zo dňa 22. 11. 2023, v ktorom sa posudzovala otázka, či bol moderátor programu aktuálnej publicistiky povinný reagovať na hodnotiace úsudky podpredsedu Smeru-SD Ľ. Blahu, pričom Rada týmto rozhodnutím konanie voči vysielateľovi zastavila.

Domnievame sa, že označenie Ficových obvinení voči M. Šimečkových ako „lživých“ a „zavádzajúcich“ bez bližšieho upresnenia, v čom má ich „lživosť“ spočívať (moderátorka na tieto Mesežnikove označenia nereagovala), možno považovať v danom kontexte za prípustné. Ako sme uviedli, ide o hodnotiace úsudky, ktoré podľa nás vychádzajú z existujúceho skutkového základu, teda konkrétne najmä toho, že pri koalíčných obvineniach voči Šimečkovi (Fico, Šimkovičová, Machala a iní) z udeľovania dotácií príslušníkom jeho rodiny absentoval relevantný dôkaz, že išlo o účelové konanie a súviselo s politickou činnosťou a osobnou zaangažovanosťou M. Šimečku. Vypovedajú o tom napokon aj závery auditu ministerstva spravodlivosti (resp. návrh správy auditu), ktoré prenikli na verejnosť. A hoci tie boli zverejnené až po odvysielaní posudzovaného programu, v kontexte odvysielaných Mesežnikových hodnotení ich možno vnímať ako potvrdenie pochybností o obvineniach, ktoré na adresu Šimečku prezentoval R. Fico a iní koalíční predstavitelia.

Je tiež potrebné pripomenúť, že predmetom rozhovoru neboli konkrétne okolnosti prípadu údajného zneužívania dotačných schém, ale širší pohľad z hľadiska politického vývoja, koalíčno-opozičného boja, resp. politologické zhodnotenie udalosti. Ako sme uviedli vyššie, G. Mesežnikov bol do programu pozvaný z titulu svojej odbornosti (prezident IVO) vyjadrovať sa a politologicky hodnotiť politickú situáciu a vzťahy. Nešlo o rozhovor moderátorky s aktívnym politikom, ktorý by svojimi vyjadreniami ašpiroval o sympatie divákov a preniesene o politickú moc, a ktorý by tak podľa nás vyžadoval vyššiu mieru vyvažovania zo strany moderátorky. Mesežnikov divákovi ponúkol svoju odbornú politologickú analýzu aktuálnych udalostí. A hoci je nesporné, že ide síce o odbornú, ale z povahy vecí vždy do určitej miery subjektívnu interpretáciu vychádzajúcu zo subjektívnych preferencií a hodnotových nastavení, úlohu moderátorky z hľadiska povinnosti zabezpečovať objektivnosť a nestrannosť programu vidíme v prípade tohto typu diskusie skôr v dozeraní nad celkovým vyznením rozhovoru s hosťom a tým, či politológove závery odrážali daný skutkový stav, ako v mechanickom vyvažovaní jednotlivých kriticky ladených hodnotení hosta.

V uvedenej súvislosti sme sa pozreli ako diskutovanú tému interpretovali iní relevantní slovenskí politológovia, teda aké boli ich závery vychádzajúce z daného skutkového stavu. Zaznamenali sme napr. vyjadrenia prof. Dariny Malovej z Katedry politológie FiF UK, ktorá považuje proces odvolávania M. Šimečku za „veľmi netransparentný“ a jeho zrejým cieľom je „zahmlievať a spochybniť legitimitu hlavnej opozičnej strany a jej lídra“. Kauzu chápe ako „pokos o delegitimáciu opozície ako celku“. Radovan Štefančík, dekan Fakulty aplikovaných jazykov Ekonomickej univerzity v Bratislave, prezentoval odvolávanie Šimečku tiež ako mocenský akt s cieľom spochybniť dôveryhodnosť lídra opozície. Uviedol, že prípadné odvolanie Šimečku môže vyvolávať asociácie na roky mečiarizmu, kedy sa vtedajšia vládna moc vysporiadala s opozičnými lídrami tým, že ich nenominovala do žiadnych

vedúcich funkcií parlamentu.⁷ Politológ Jozef Lenč z Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave označil prezentované obvinenia voči M. Šimečkovi za „znôšky konšpirácií“.⁸ Samuel Abrahám, rektor Bratislavskej medzinárodnej školy liberálnych štúdií, po odvolaní Šimečku konštatoval, že koalícia ukázala, že dokáže niekoho odvolať na základe „vykonštruovaných dôvodov“. Abrahám označil za absurdné, že Šimečku chceli odvolať pre podozrenia z čerpania dotácií jeho blízkymi osobami i pre podozrenia z manipulácie pri prideľovaní dotácií. Podľa neho Šimečka ani s jedným obvinením osobne a právnický nemal nič spoločné.⁹

Na margo námietky nevyváženosti (jednostrannosti) programu chceme tiež konštatovať, že v programe sme nezaznamenali žiadne nové, sporné, resp. kontroverzné informácie, ktoré by si vyžadovali bezprostrednú reakciu moderátorky. V prípade diskusie súvisiacej s odvolávaním M. Šimečku bola táto téma v čase vysielania posudzovaného programu už približne týždeň široko medializovaná (hoci R. Fico neskôr, krátko pred vysielaním namietaného programu, na tlačovej konferencii rozšíril obvinenia voči M. Šimečkovi aj o prípady čerpania dotácií matkou a partnerkou M. Šimečku) a známe boli argumenty a obvinenia koalíčných predstaviteľov (R. Fico, M. Šimkovičová, L. Machala), ako aj reakcia dotknutého Šimečku.¹⁰

Zaznamenali sme tiež kriticky ladené vyjadrenia na adresu prezidenta Pellegriniho, ktorého Mesežnikov kritizoval za strázenie koalícii, resp. za to, že nie je nadstraníckym prezidentom: „Pretože on síce tvrdí, že by sa nerád vtiahol do nejakých straníckych sporov, ale celá dikcia jeho vystúpenia v podstate bol naratív vládnej koalície a odsúdenie opozície. Toto teda ako nadstranícky prezident nerobí... Zaujímal pozície od toho októbra 2023 bez ohľadu na to, či už bol prezident... zaujímal stanoviská, ktoré pochopiteľne iba posilňovali tú vládnu koalíciu... No ale keď sa stal prezident, tak očakávania boli, ja si myslím, že nie celkom opodstatnené, ale predsa len, že svoj postoj trochu skoriguje. Dnešné vystúpenie pána prezidenta potvrdzuje, že vôbec sa nezmenil v ničom. Rovnako pristupuje k vývoju demokracie. Tvrdí, že on zasiahne vždy vtedy, keď bude mať pocit, že dochádza k obmedzovaniu demokracie a právneho štátu. Myslím si, že takých príležitostí už mal viacero a vôbec nereagoval.“

Predmetné vyjadrenie bolo hodnotením politického výkonu a postojov P. Pellegriniho pred tým a po tom ako sa stal prezidentom, pričom politológ reaguje na v tom čase aktuálny prejav prezidenta, v ktorom sa Pellegrini kriticky vyjadroval na margo nedávnych opozičných protestov. Prezident vo zverejnenom videoprejave medzi iným uviedol: „Vrátili sme sa do obdobia pred atentátom na predsedu vlády a akoby sme ho úplne vymazali z našej pamäti. Žiadna sebareflexia, žiadne zmierenie a do koša hodené všetky predsavzatia o tom, ako zmeníme svoje správanie a spôsoby, aby sa situácia na Slovensku konečne upokojila. Namiesto kultivovanej diskusie v parlamente vidíme opäť ľudí v uliciach, namiesto rešpektu k výsledkom volieb, ktoré mimochodom stále potvrdzujú aj prieskumy verejnej mienky, počúvame reči pomaly o potrebe revolúcie na záchranu demokracie. Namiesto rešpektovania pravidiel a ústavných právomocí všetkých príslušných orgánov tohto štátu sme svedkami pokusov o deštrukciu republiky, obchádzanie demokratických parlamentných mechanizmov a spravodlivosť si chcú niektorí politici opäť vydoberať na námestiach.“ Uviedol tiež: „Ako hlava štátu plne rešpektujem právo ľudí zhromažďovať sa, i právo opozície zvolávať ľudí do ulíc, nikdy nebudem dehonestovať ľudí za ich názor a nazývať protestujúcich opicami či psychopatmi, ako sme toho boli

⁷ <https://slovensko.rtvs.sk/rubriky/aktualne-rubriky/k-veci/376339/k-veci-odvolavanie-m-simecku-z-postu-podpredsedu-nr-sr>

⁸ <https://www.startitup.sk/politicki-experti-reaguju-na-odvolanie-simecku-z-funkcie-moze-mu-to-pomoc-ma-to-vsak-hacik/>

⁹ <https://spravy.rtvs.sk/2024/09/politolog-o-odvolani-m-simecku-poslanci-ktori-zahlasovali-za-sa-stali-len-babkami-premiera-r-fica/>

¹⁰ <https://hnonline.sk/slovensko/96164492-nech-to-pochopite-prestante-sa-strapnovat-s-nadaciou-milana-simecku-nic-nemam-odkazuje-simecka-simkovicovej>

*svedkami v minulosti, zároveň však platí, že podľa názoru samotných ľudí práve opozičné protesty výrazne prispeli k rozdeleniu Slovenska a k zostreniu situácie v spoločnosti.*¹¹

Posudzované kritické vyjadrenia Mesežnikova na adresu prezidenta Pellegriniho o tom, že nie je nadstranícky a že prevzal „naratív koalície“, sú podľa našej mienky legitímnym komentárom a hodnotením politického výkonu prezidenta politológom, ktoré odráža daný skutkový stav, v tomto prípade skutočnosť, že Pellegrini vo svojom prejave kritizoval opozičné protesty („rozdeľovanie Slovenska a zostrovanie situácie v spoločnosti“, „deštrukcia republiky“, „nerešpektovanie výsledkov volieb“, „vydobytie spravodlivosti na námestiach“) podobným spôsobom ako to robí R. Fico. Premiér R. Fico totiž na margo letných opozičných protestov uviedol, že opozícia („Šimečka spolu so svojimi spojencami“) organizuje protesty s cieľom destabilizovať situáciu v krajine a zvýšiť pravdepodobnosť „ďalšieho atentátu na predstaviteľov vlády“.¹²

V programe tiež zaznelo vyjadrenia G. Mesežnikova smerujúce proti vláde: *„Ja si myslím, že na Slovensku prebieha naozaj zápas o zachovanie demokratického režimu. Súčasná vláda uplatňuje politiku širokej spoločensko-politickej revízie...“*. Na inom mieste: *„Myslím si, že tých ľudí dostáva na námestia, do ulíc, pretože to bola veľmi oslovujúca téma. Ľudia cítia, že proste tu dochádza naozaj k zmenám v oblasti politickej demokracie a potvrdením toho sú aj postoje Európskej únie, Európskej komisie.“*. Mesežnikov kritizoval vládnu koalíciu za uplatňovanie metód obštrukcie v parlamente, keď koalícia neakceptuje procedurálne návrhy opozície a bráni sa otváraniu schôdzí. Kritizoval „uzurpačný syndróm“ koalície. Uvedené vyjadrenia sú hodnotiacimi úsudkami. Pozreli sme sa, či takéto úsudky majú oporu v realite.

Faktom je, že od začiatku funkčného obdobia súčasnej vlády panujú u časti domácej aj medzinárodnej verejnosti obavy z vývoja na Slovensku v oblasti demokracie, právneho štátu a zahraničnopolitického smerovania. Tieto obavy sú posilňované niektorými krokmi vlády, najmä v oblasti zahraničnej politiky (rétorika voči Ukrajine a zastavenie štátnej vojenskej pomoci, vzťah k Rusku), v oblasti právneho štátu (novela trestného zákona, zrušenie Úradu špeciálnej prokuratúry a NAKA), v mediálnej oblasti (napr. transformácia RTVS na STVR) a v oblasti občianskej spoločnosti (zákon o mimovládnych organizáciách podľa maďarského vzoru). Obavy posilňuje „vzhládanie“ R. Fica k politike maďarského premiéra s jeho konceptom tzv. iliberálnej demokracie, ktorá je terčom kritiky a konkrétnych sankcií zo strany EÚ. Slovenská vláda sa kvôli zrušeniu Úradu špeciálnej prokuratúry dostala do sporu s Európskou komisiou. V septembri agentúra Bloomberg prišla s informáciou, že Slovensku pre zásahy vlády do trestného práva hrozí pozastavenie vyplácania eurofondov.¹³ V januári tohto roku zase Európsky parlament pomerom hlasov 496 za, 70 proti, 64 zdržalo sa prijal uznesenie spochybňujúce schopnosť Slovenska bojovať proti korupcii a chrániť rozpočet EÚ v prípade prijatia novely trestného zákona, ktorú navrhla nová vláda Roberta Fica. Poslanci tiež odsúdili „kontroverznú“ rétoriku premiéra a vyjadrili znepokojenie nad plánmi nových právnych predpisov o občianskej spoločnosti. Vyjadrili tiež obavy z plánovanej reformy verejnoprávneho vysielateľa a o slobodu médií v krajine.¹⁴

Eurokomisár pre spravodlivosť Didier Reynders pri diskusii v europarlamente ohľadne stavu právneho štátu na Slovensku adresoval slovenskej vláde tieto slová: *„To, že máte v parlamente väčšinu, vás nezbavuje povinnosti rešpektovať právny štát.“* Kritizoval skrátené legislatívne konanie pri schvaľovaní trestnej novely a uviedol: *„Na Slovensku došlo k viacerým vážnym znepokojivým vývojom, pre ktoré sme v úzkom kontakte so slovenskou vládou.“*¹⁵

Terčom častej kritiky je fungovanie koalíčnej väčšiny v parlamente – časté schvaľovanie zákonov v skrátanom legislatívnom procese, blokovanie parlamentných výborov koalíciou, odvolávanie

¹¹ <https://www.facebook.com/watch/?v=527497039743054%20html>

¹² <https://www.ta3.com/clanok/953607/pubertiak-a-zatrpknuty-clovek-fico-a-simecka-si-vymenili-ostre-slova-premier-chce-podpredsedu-parlamentu-odvolavat-z-postu>

¹³ <https://svet.sme.sk/c/23381357/zastavenie-eurofondy-slovensko-ficova-vlada.html>

¹⁴ <https://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20240112IPR16770/parlament-ie-znepokojeny-stavom-pravneho-statu-na-slovensku>

¹⁵ <https://dennikn.sk/minuta/3935505/>

konkrétnych opozičných predstaviteľov z čela výborov (M. Kolíková bola odvolaná z postu predsedníčky Osobitného kontrolného výboru na kontrolu SIS).

Obavy v časti spoločnosti vzbudil aj pripravovaný zákon *lex atentát 2*, ktorým chcú predstavitelia koalície obmedzovať nenávistné prejavy na verejných zhromaždeniach. *Lex atentát 2* bol tiež predmetom rozhovoru v monitorovanom programe. Mesežnikov ho v programe komentoval nasledovne: „*No je to pokus v podstate o politickú cenzúru.*“

Lex atentát 2 je podľa koalíčných predstaviteľov reakciou na údajné nenávistné prejavy, ktoré zaznievajú na opozičných protestov. Tibor Gašpar zo Smeru-SD v tejto súvislosti uviedol: „*To, čo sa na tých protestoch deje, to chcem, aby sme zregulovali. Nemôžu tam byť opätovne bičované vášne, ktoré budú voči konkrétnym osobám, typu ,Roberta Fica (Smer-SD) treba zastaviť‘, ,Róbert Fico do basy‘. Musí organizátor mať jasno, čo povedia.*“ Opozícia vyjadrila obavy, že koalícia si vytvára priestor pre zásahy polície pri zhromaždeniach a nevie si predstaviť vykonateľnú úpravu takéhoto zákona.¹⁶

Vyjadrenia G. Mesežnikova podľa našej mienky odrážajú reálne existujúce obavy a kritiku časti domácej a zahraničnej verejnosti ohľadne konkrétnych uskutočnených alebo plánovaných krokov vlády R. Fica, resp. rétoriky a spôsobu výkonu moci touto vládou.

V programe sme zaznamenali dve vyjadrenia, v ktorých Mesežnikov prirovnal R. Fica, resp. jeho kroky, ku generálnemu tajomníkovi KSČ Milošovi Jakešovi: „*...ja som teda taký pamätník a v roku 1989 človek menom Miloš Jakeš tiež podobným spôsobom sa snažil umelcov, v tomto prípade to boli umelci, diskvalifikovať ich nejakými príjmami. No ja sa usmievam. Samozrejme, že to nie je vec na veľkú radosť, čo Robert Fico tu predviedol.*“

Na inom mieste: „*Sú to sily, ktoré vo svojich krokoch aj dnes naozaj pripomínajú nielen teda predchádzajúce vlády Roberta Fica alebo vlády Vladimíra Mečiara, ale dokonca vlády prednovembrové. No Miloš Jakeš v roku '89 a Robert Fico dnes, tak ako sám hovorí pán premiér, tak to je ako cez kopirák.*“ Uvedené vyjadrenia sú hodnotiacimi úsudkami. Prirovnanie R. Fica k Jakešovi vychádza zo skutočnosti, že rovnako ako R. Fico obviňuje M. Šimečku na základe príjmov pre členov jeho rodiny, Miloš Jakeš, ako vysvetlil Mesežnikov v programe, útočil cez príjmy a snažil sa diskreditovať umelcov.

V prejave z roku 1989, ktorého nahrávka unikla na verejnosť, Jakeš reagoval na umelcov, ktorí sa podpísali pod občiansku iniciatívu *Několik vět*: „*Vždyť ty umělci, kteří to podepsali. Žádnéj z nás nebere takový platy, prostě, jako berou oni. No já dostávám jednou ročně výpis těch umělců, seznam těch umělců, který dostávají nad těch sto tisíc korun platu, tedy vydělaj si nad sto tisíc korun. No tak řekněme paní Zagorová, je to milá holka, všechno, no ale ona už tři roky po sobě bere šest set tisíc každý rok. A další. Ne šest set, milion, dva miliony berou, Jandové a jiní, každý rok. Ti náhodou neprotestovali, ale mnozí z těch, kteří se takhle dobře mají, protestovali.*“¹⁷

Podávateľ namietal použitie pojmu „liberálna demokracia“ a kritizoval, že Mesežnikov sa stavia do role ochrancu „liberálnej demokracie“, hoci Ústava SR nepozná pojem „liberálna demokracia“.

V programe sme v súvislosti s touto námietkou zaznamenali nasledovné tvrdenie G Mesežnikova: „*Naopak, myslím si, že oprávnenie zrovna v tej situácii, keď sa rozhoduje o demokracii a k moci prišli sily, ktoré s demokraciu liberálnou teda nemajú dobré úmysly.*“

Pojem „liberálna demokracia“ je dlhodobo zaužívaný pojem, ktorý v politológii označuje politický systém fungujúci na princípoch zastupiteľskej demokracie, slobodnej a voľnej súťaže politických subjektov, delby moci (fungujúci systém „bárd a protiváh“), právneho štátu, trhovej ekonomiky so súkromným vlastníctvom. „Liberálna demokracia“ kladie dôraz na ochranu ľudských, občianskych a menšinových práv. Tento systém sa presadil v štátoch Západnej Európy a Severnej Ameriky po 2. svetovej vojne a od roku 1989 aj vo väčšine bývalých štátoch východného bloku vrátane Slovenska. Ústava SR síce explicitne neuvádza tento pojem (ide skôr o politologický ako ústavno-právny pojem), avšak vychádza z vyššie uvedených princípov, ktoré sú pre systém liberálnej demokracie charakteristické. V súčasnej dobe sa objavil koncept tzv. „iliberálnej demokracie“ (spájané sú s ním

¹⁶ <https://spravy.rtvs.sk/2024/08/lex-atentat-ii-seria-zakonov-moze-opat-zasiahnut-do-protestov-opozicia-si-upravu-legislativy-predstavit-nevie-ani-sns/>

¹⁷ <https://www.teraz.sk/slovensko/milos-jakes-hovoril-o-koloch-v-plote/809009-clanok.html>

krajiny ako Maďarsko, Rusko), ktorý ide proti duchu uvedených princípov (napr. volebné alebo mediálne zákony obmedzujúce férovosť politickej súťaže, zákony zasahujúce do deľby moci – najmä snahy o vplyv nad súdnou mocou, nedostatky v oblasti právneho štátu alebo fungovania občianskej spoločnosti, vytváranie atmosféry nevraživosti a opatrenia namierené voči určitým, najmä sexuálnym menšinám).

Použitie tohto pojmu v rámci daného kontextu v posudzovanom programe nepovažujeme z hľadiska povinnosti vysielateľa zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť v nijakom ohľade za problematické.

Čo sa týka výkonu moderátorky, jej otázky a smerovanie diskusie považujeme za korektné a legitímne. Celkové vyznenie rozhovoru podľa našej mienky odrážalo existujúcu politickú situáciu, výsledkom nebol deformovaný alebo zavádzajúci obraz politickej reality. Mesežnikov v programe ponúkol svoje hodnotenia a interpretácie, avšak tie podľa nás v dostatočnej miere odrážali daný skutkový stav. Zaznamenali sme síce niekoľko emotívne podfarbených tvrdení – „*No tak je to pomstychtivý človek*“ (Mesežnikov na adresu Fica), „*Dnešné vystúpenie pána prezidenta potvrdzuje, že vôbec sa nezmenil v ničom*“ (Mesežnikov na adresu Pellegriniho), „*Takže držím mu palce, ale neočakávam, že príde veľa ľudí. Ja si myslím, že skôr to bude akcia, ktorá Andreja Danka bude diskreditovať.*“ (Mesežnikov na adresu A. Danka), avšak použitie hyperbolizujúcich alebo expresívnejších výrazových prostriedkov môže byť legitímnou súčasťou hodnotiacich úsudkov, resp. politických komentárov, týkajúcich sa turbulentných udalostí politického života, a automaticky neznamená porušenie zákona.

Ako vyplýva z vyššie uvedených východísk, legitímnou súčasťou politologického komentára sú názory a komentáre (hodnotiace úsudky), ktoré sú kritické a názorovo vyhranené, a ktorých cieľom je komentovať a hodnotiť, a zároveň svojich adresátov získavať alebo presvedčať, pričom na tento účel možno použiť aj obrazné alebo expresívne vyjadrenia, a preto požiadavku objektivity, nestrannosti a vyváženosti takéhoto programu nemožno interpretovať tak, že môžu zaznievať len „bezfarebné“, opatrné a „hyperkorektné“ komentáre a názory. Možno konštatovať, že prevažnú väčšinu vyjadrení hosťa programu politológa G. Mesežnikova tvorili hodnotiace úsudky, ktoré boli jeho osobitným, vyhraným a originálnym politologickým hodnotením reálne existujúcich politických udalostí, t. j. vychádzali z reálne existujúcich faktov, ktoré boli verejne známe, a preto požívali vysokú mieru slobody prejavu. Host programu neuviedol žiadne nové fakty, ktoré by dovtedy neboli verejne známe a ktoré by sa zároveň negatívne dotýkali povesti iných osôb, a na ktoré by z tohto dôvodu bola moderátorka povinná osobitne reagovať.

V programe sme z vyššie uvedených dôvodov nezaznamenali také nedostatky, ktoré by spochybňovali jeho objektivnosť a nestrannosť a zakladali by podozrenie na možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedených skutočností sa domnievame, že vysielateľ televízie JOJ 24 odvysielaním programu *Štúdio 24* zo dňa 23. 8. 2024 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.** Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0206/SO/2024)

Monitorované vysielanie: Štúdio 24

Deň vysielania: 23. 8. 2024

Čas vysielania: 17:33 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu Rady.

časový kód záznamu o cca:

- 17:33 hod. – začiatok programu Štúdio 24

- 17:54 hod. – koniec programu Štúdio 24

Hana Zavřelová Gallová, moderátorka: „Robert Fico predloží oficiálne návrh na odvolanie podpredsedu parlamentu a opozičného lídra Michala Šimečku. Tibor Gašpar avizuje, že v rámci lex atentát 2 sa môže riešiť aj organizácia protestov a zvolenie nového predsedu parlamentu je stále v nedohľadne. O aktuálnej politickej situácii sa teraz budeme rozprávať s prezidentom Inštitútu pre verejné otázky pánom Grigoriom Mesežnikovom. Dobrý deň.“

Grigorij Mesežnikov, Inštitút pre verejné otázky (prostredníctvom telemostu): „Dobrý deň prajem.“

moderátorka: „Začnime teda tým, čo Robert Fico potvrdil na tlačovej besede, a teda, že koalíčným partnerom predostrie oficiálny návrh na odvolanie Michala Šimečku z funkcie podpredsedu parlamentu. Na tlačovke prezentoval, akým spôsobom jednotliví členovia jeho rodiny čerpali verejné zdroje na svoje aktivity. Môžeme hovoriť o nejakej koalíčnej protiofenzíve ako reakcii na opozičné protesty?“

Grigorij Mesežnikov: „Vy sa ma pýtate na politické súvislosti tejto celej kauze, samozrejme sa k tomu dostanem, ale ak mi dovoľíte aspoň tromi vetami pripomenúť, ja som teda taký pamätník a v roku 1989 človek menom Miloš Jakeš tiež podobným spôsobom sa snažil umelcov, v tomto prípade to boli umelci, diskvalifikovať ich nejakými príjmami. No ja sa usmievam. Samozrejme, že to nie je vec na veľkú radosť, čo Robert Fico tu predviedol. Ja si myslím, že zavádzajúcim spôsobom menej informovaných ľudí proste informoval, ale veľmi zavádzajúcim spôsobom, ako fungujú rôzne mimovládne organizácie. Uvádza nejaké veľké obrovské ako sumy. Pritom v týchto projektoch, pokiaľ vieme, sa na týchto projektoch zúčastňujú desiatky, možno dokonca aj stovky ľudí. Ale teraz k tejto vašej, tejto vašej otázke, hej, k tej politickej, politická súvislosť toho, čo vlastne vládna koalícia momentálne plánuje. Ja si myslím, že toto je taký individuálny takpovediac podnik Roberta Fica, ktorý naozaj vidí, že mu vyrástla veľká konkurencia politická. Progresívne Slovensko je dnes stabilnou, etablovanou a stále rastúcou politickou silou. Demonštruje schopnosti spolu s ďalšími opozičnými stranami naozaj mobilizovať ľudí v absolútne legálnej, povedal by som, že spravodlivej veci. Proste kritika politiky vlády je povinnosťou opozície. A keď sa blokujú parlamentné mechanizmy, a toho sme svedkami už v podstate od októbra, toho takého autoritárskeho prístupu vládnej koalícii, no tak potom samozrejme ľudia využívajú možnosti dané ústavou a zákonom. Robert Fico potrebuje to nejakým spôsobom prebiť. Tak teraz zahltil priestor, zahltil priestor po tých dvoch úspešných verejných akciách v Bratislave týmito svojimi, povedal by som, že zavádzajúcimi tvrdeniami. Zaznelo v jeho vystúpení strašne veľa akože ľží a zároveň aj zavádzanie. Teraz očakáva, že verejnosť bude venovať pozornosť presne tomuto. Myslí si, že sa mu podarí diskvalifikovať Michala Šimečku ako lídra opozície. A teda keď už, keď už cíti, že celkom sa mu to zrejme nepodarí, pretože ľudia majú právo povedať slobodne svoj názor, tak chce oslabiť opozíciu práve týmto pokusom odvolať Michala Šimečku. Robert Fico takto postupoval aj v minulosti a vieme, že po tom atentáte on je presvedčený, že samozrejme sa pripravujú rôzne ďalšie opatrenia teda zamerané proti nemu. No tak je to pomstychtivý človek. Chce oslabiť opozíciu. Či teda celá vládna koalícia toto podporí,

nedokážem posúdiť, pretože nie je jasné, že čo by to znamenalo, tá koalíčná protiofenzíva. Zatiaľ vieme, že na mítingy vychádzajú vo veľkom počte priaznivci opozície, ľudia občiansky orientovaní. Ako by to bolo v prevedení opačnom takpovediac, tak to fakt nedokážem posúdiť, ale toto môžeme rozobrať pri tých ďalších otázkach.“

moderátorka: „*V podstate jedno ste mi už zodpovedali, či si myslíte, že teda koalícia bude podporovať Roberta Fica v tomto, povedali ste, že to ešte neviete, ale pozrime sa na tú reakciu teda opozície. Tá už avizovala, že ak bude Michal Šimečka odvolaný, opustia všetky parlamentné funkcie. Je to podľa vás adekvátne a správna reakcia?“*

Grigorij Mesežnikov: „*No tak... podívejte sa. Zatiaľ toto je potvrdené iba Slobodou a Solidaritou. Ja si myslím, že je to niečo, čo vyslala signál o tom, že mechanizmy parlamentnej demokracie na Slovensku nefungujú tak, aby sa akceptovali absolútne legitímne návrhy opozície. Opozícia je samozrejme, že menšina. To znamená, opozícia nemá možnosť presadiť svoje riešenia, keď nedokážu získať na svoju stranu aspoň časť vládnych koalíčných poslancov. Ale podľa mňa je priam, by som povedal, bazálnou povinnosťou vládnej koalície akceptovať napríklad procedurálne návrhy, procedurálne návrhy opozície a vidíme, že metódou obštrukcie sa bráni v podstate otvorení schôdzi, mimoriadnych schôdzi navrhovaných opozíciou. Takže reakciu zo strany opozície môže byť, aj teda bude to, samozrejme, veľmi tvrdý, veľmi tvrdá odpoveď, veľmi zrozumiteľná, ak v opozícii sa nájde v tomto zhoda. No tak Progresívne Slovensko, SaS predpokladám, že v tomto zhodu nájdu. Uvidíme, ako sa zachovajú dve ďalšie opozičné strany, to je KDĽK a hnutie Slovensko. Ale nebol by som prekvapený, keby aj oni sa k tomu pridali. Navyše, hnutie Slovensko, bývalé OĽaNO, na čele ktorého stojí Igor Matovič, ten sa dávnejšie dostával do konfrontácie s tými silami, ktoré sú momentálne vo vláde, takže skôr by som čakal, že teda toto hnutie sa pridá a uvidíme, že aj KDĽK. KDĽK by mu musela teraz tú situáciu vyhodnotiť. Ja si myslím, že na Slovensku prebieha naozaj zápas o zachovanie demokratického režimu. Súčasná vláda uplatňuje politiku širokej spoločensko-politickej revízie a myslím si, že je celkom pochopiteľné, že značná časť, tá druhá polovica, možnože numericky o čosi menšia vzhľadom na posledné parlamentné a prezidentské voľby, ale je to polovica obyvateľstva krajiny, teda mobilizovaná časť. Chcem povedať, že aj voliči, ktorí podporili strany, ktoré vytvorili tú vládnu koalíciu po posledných parlamentných voľbách, dokopy oni stále netvorí väčšinu celého obyvateľstva. To je stále menšina. Takže tento taký uzurpačný syndróm, ktorý demonštruje momentálne vládna koalícia, myslím si, že môžu na to sami doplatiť.“*

moderátorka: „*Myslíte si teda, že by toto mohol byť mobilizačný moment pre celú opozíciu, ktorá doteraz nie vždy našla spoločnú reč?“*

Grigorij Mesežnikov: „*No tak myslím si, že zatiaľ tá spoločná vec v tých základných veciach, spoločná reč, bola dosiahnutá a to je práve to fungovanie parlamentnej demokracie. No vieme, že tá koalícia sa skladá z ideologicky veľmi takých ako rozmanitých segmentov. Sú tam progresívcovia, liberáli, Libertariáni, sú tam konzervatívci. Takže treba asi vychádzať z toho, že v niektorých otázkach tá zhoda nebude. Ale teraz ide o procedurálnu stránku fungovania demokracie, takže by som, som už povedal, by som nebol prekvapený, keby v tejto základnej, povedal by som, že procedurálnej stránke, či tu budeme mať demokraciu parlamentnú, alebo tu bude jedna strana alebo jedno vládne zoskupenie, ktoré vôbec nereprezentuje celú väčšinu obyvateľstva, že bude vnucovať svoju vôľu. Takže áno, môže to byť, môže to byť istý taký povzbudzujúci moment, ale tá mobilizácia, to je stále, to je stále proste od začiatku činnosti tejto vlády séria masových protestov, demonštrácií, rôznych podujatí, pochodov a tak ďalej. Myslím si, že tých ľudí dostáva na námestia, do ulíc, pretože to bola veľmi oslovujúca téma. Ľudia cítia, že proste tu dochádza naozaj k zmenám v oblasti politickej demokracie a potvrdením toho sú aj postoje Európskej únie, Európskej komisie. To, čo dnes predseda vlády sa snažil takým ako bagatelizujúcim spôsobom akosi zhodiť zo stola, sme pripravili nejakú odbornú reakciu na list alebo stanovisko Európskej komisie, a že tam sú vlastne tie fakty a nie nejaké vycucané z prsta alebo z nejakých novinových článkov informácie. No tak fakt musím sa znova pousmiať. Európska komisia tu má zastúpenie, ktoré svojou kvalifikáciou, svojimi schopnosťami, skúsenosťami, je tak potentné*

pracovisko, že nepotrebuje vyťahovať nejaké články. Proste monitoring je tu každý deň, je to vyhodnotenie tej situácie a tie listy, ktoré Európska komisia posielala slovenskej vláde, sú priam, povedal, zdrvivúce. No tak tu dochádza k zhode medzi občanmi, ktorým záleží na demokracii, a Európskou komisiou a Roberta Fica to samozrejme štv.“

moderátorka: „No, objavil sa po dlhšom čase prezident, ktorý sa vyjadril k aktuálnej politickej situácii prostredníctvom sociálnej siete. Ako môžeme zhodnotiť vyjadrenie Petra Pellegriniho a teda aj s tým časovým odstupom, keď sa nevyjadroval k rôznym veciam, ktoré sa diali?“

Grigorij Mesežnikov: „Úryvok z jeho vystúpenia zaznel aj, teda vo vašom vysielaní a musím povedať, že ten úryvok práve potvrdzuje, že to, čomu by sa chcel pán prezident vyhnúť v podstate hneď v tomto svojom úvode aj urobil. Pretože on síce tvrdí, že by sa nerád vtiahol do nejakých straníckych sporov, ale celá dikcia jeho vystúpenia v podstate bol naratív vládnej koalície a odsúdenie opozície. Toto teda ako nadstranícky prezident nerobí. Samozrejme, že on je stále súčasťou tej vládnej koalície, hoci dnes už je v inom ústavnom postavení, neformálnou, neformálnou súčasťou vládnej koalície. Zaujímal pozície od toho októbra 2023 bez ohľadu na to, či už bol prezident, alebo ešte pôsobil vo funkcii predsedu parlamentu, aj keď teda bol aj lídrom tej druhej najsilnejšej koalíčnej strany, zaujímal stanoviská, ktoré pochopiteľne iba posilňovali tú vládnú koalíciu. Keď bol súčasťou vládnej koalície, podľa mňa by to, teda aj to vyzeralo celkom, povedal by som, že primeraným spôsobom. Hoci vieme, keď odchádzal zo SMERu, tak chcel sa od SMERu odlíšiť a vytýkal SMERu práve také praktiky, ktoré momentálne Smer znovu prevádzkuje. No ale keď sa stal prezident, tak očakávania boli, ja si myslím, že nie celkom opodstatnené, ale predsa len, že svoj postoj trochu skoriguje. Dnešné vystúpenie pána prezidenta potvrdzuje, že vôbec sa nezmenil v ničom. Rovnako pristupuje k vývoju demokracie. Tvrdí, že on zasiahne vždy vtedy, keď bude mať pocit, že dochádza k obmedzovaniu demokracie a právneho štátu. Myslím si, že takých príležitostí už mal viacero a vôbec nereagoval.“

moderátorka: „Podme sa teraz chvíľku venovať protestom. Ak bude predseda Progresívneho Slovenska odvolaný z funkcie, myslíte si, že to bude aktivizovať ďalšie protesty a možno ešte vo väčšej miere ako doteraz?“

Grigorij Mesežnikov: „Znovu by som to nevytlúčil. Občania majú ústavné právo vyjadriť svoj nesúhlas, teda je to zhromažďovacie právo. Tak opozícia zorganizovala veľmi úspešné dva mítingy, dokonca teda ten prvý nebol organizovaný ani opozíciou. To boli občianske združenia, hej, to boli kultúrni pracovníci, umeleckí predstavitelia. Tam tá druhá akcia už bola zvolaná teda na návrh dvoch opozičných strán. Totižto nie je dôvod, aby opozičné strany iba na základe zavádzajúcich informácií a proste presadzovanie tohto dosť, by som povedal, prehľadného naratívu o tom, že vraj líder Progresívneho Slovenska využíva občianske protesty na to, aby mohol byť, ako povedal Robert Fico, použil neveriteľný výraz, že pricucnutý k štátnemu rozpočtu alebo k štátu, tak nie je dôvod, aby obmedzoval svoje aktivity. Opozícia sa nedopúšťa ničoho nelegálneho, ničoho nezákonného. Naopak, myslím si, že oprávnenie zrovna v tej situácii, keď sa rozhoduje o demokracii a k moci prišli sily, ktoré s demokraciou liberálnou teda nemajú dobré úmysly. Sú to sily, ktoré vo svojich krokoch aj dnes naozaj pripomínajú nielen teda predchádzajúce vlády Roberta Fica alebo vlády Vladimíra Mečiara, ale dokonca vlády prednovembrové. No Miloš Jakeš v roku '89 a Robert Fico dnes, tak ako sám hovorí pán premiér, tak to je ako cez kopirák.“

moderátorka: „Tibor Gašpar avizuje v rámci lex 2 aj zmeny, pokiaľ ide o organizáciu verejných zhromaždení, a teda aj protestov. Zámerom je, aby z nich vymizli nenávistné prejavy. Ako vnímate tento zámer a je to vôbec možné podľa vás realizovať?“

Grigorij Mesežnikov: „To som zvedavý. To som zvedavý, že akým spôsobom budú obmedzovať tzv. nenávistné prejavy. Ja sa iba pýtam, však všetci máme ešte akúsi pamäť, navyše internet samozrejme zachováva túto pamäť aj v takej vizuálnej podobe, že čo všetko zaznievalo na manifestáciách, ktoré zorganizovala opozícia po roku 2020. Čo tam zaznievalo? Aké nenávistné prejavy pán Gašpar zbadal na posledných mítingoch napríklad v Bratislave? Žiaden nenávistný prejav tam nebol. Môžem to

potvrdiť ako účastník. Ako účastník pozorovateľ. Zatiaľ čo rôzne vulgárne, až povedal by som, že na násilie vyzývajúce výroky na rôznych manifestáciách, ktoré strana SMER aj s pridruženými stranami organizovali v období COVIDu napríklad, alebo proti pani prezidentke, tak to boli naozaj nenávistné prejavy. Takže mali by sa pozrieť do zrkadla predovšetkým tí ľudia, ktorí chcú obmedziť teraz ústavné právo slušných občanov. Slušní občania sa nedopúšťajú nejakých agresívnych, násilných alebo nenávistných rečí. Takže akým spôsobom by oni to chceli zadefinovať? No je to pokus v podstate o politickú cenzúru. Určite im to nevyjde. Nie som si istý vôbec, že sa pokúsia niečo také, že prijať takýto zákon ako lex atentát 2. Už tým prvým lex atentátom už tým obmedzili v podstate právo zhromažďovať sa, ale ešte stále v takej podobe, ktoré myslím si, že neohrozuje organizovanie samotných tých podujatí, najmä teda tých veľkých podujatí. Ale obmedziť obsah vystúpení na podujatí? Však my tu máme trestný zákon. Trestný zákon presne definuje to, čo nesmie byť súčasťou verejného priestoru a to je rozširovanie proste nenávisť na rasovej, na rasovom základe. Je zakázaná propagácia fašizmu a ďalších ako totalitných hnutí a tak ďalej. To všetko je definované v zákone. Ak náhodou zaznie na nejakej manifestácii niečo, čo je v rozpore so zákonom, tak je, povedal by som, že psou povinnosťou tých, ktorí na to upozorňujú, aby podali trestné oznámenia. Ale regulovať obsah? Naozaj vystúpenie rečníkov na manifestácie, no tým by sa Slovensko naozaj dost prepadlo v očiach demokratického sveta. Aj tak už tá naša reputácia je dosť naštrbená. I keď naštrbená konkrétnymi ľuďmi. Ale teda určite to neslúži dobrému imidžu krajiny. Ale ešte obmedziť vystúpenie, proste regulovať obsah vystúpení na námestiach? No to je proste nezmysel.“

moderátorka: „No a ešte je tu Andrej Danko, ktorý chce spoločný koaličný protest na podporu vlády. Má toto šancu podľa vás na väčší úspech?“

Grigorij Mesežnikov: „Andrej Danko, jeho strana získala teraz v tých posledných voľbách európskych v percentuálnom vyjadrení 1,90 % a je to 28 tisíc voličov. No tak nech ukáže Andrej Danko akú má on reálnu podporu. No nech skúsia zorganizovať. Nech skúsia zorganizovať protesty. Dnes Robert Fico sa vyjadroval dosť takým, povedal by som, že spôsobom, síce urobil poklonu Andrejovi Dankovi, že aký je nápaditý politik, ale povedal by som, že tak skrytou podobou sa dištancoval od myšlienky niečo zorganizovať spoločné. Spoločné akcie v podaní Andreja Danka... Tak znovu, ja som pamätník a teda analyzujem tú situáciu, sledujem samozrejme aj prejavy povedzme tých politikov, nejaké komunikačné stratégie, nejaké interakcie s elektorátom, no priznám sa, že si nespomínam, že by Andrej Danko v pozícii predsedu Slovenskej národnej strany zorganizoval nejaký protest, ktorý by bol porovnateľný s tým, čoho sme svedkami boli v minulých mesiacoch. Takže držím mu palce, ale neočakávam, že príde veľa ľudí. Ja si myslím, že skôr to bude akcia, ktorá Andreja Danka bude diskreditovať. Tak ako svojho času celkom nedávno sa chcel zúčastniť na prezidentských voľbách, ale napokon tesne pred prezidentskými voľbami ako z tejto súťaže odstúpil. No tak ja si myslím, že to sú skôr reči, ale realita asi bude odlišná.“

moderátorka: „No Robert Fico sa dnes vyjadril k Andrejovi Dankovi aj v súvislosti s postom predsedu Národnej rady, a tým premostím na tretiu avizovanú otázku, ktorú vám chceme položiť. Myslíte si, že koalícia je ešte vôbec schopná dohody na tomto poste?“

Grigorij Mesežnikov: „No ja by som vlastne začal teraz s tým, že aj podľa toho, ako vystúpil pán prezident, otázka o tom, či Michal Šimečka bude odvolaný z pozície podpredsedu vlády alebo nie, ja si myslím, že bude odvolaný. Dokonca, povedal by som, že už dnes, po dnešnom vystúpení pána prezidenta Pellegriniho nepochybujem, že takúto silu oni samozrejme nájdú. Lenže Hlas ako veľmi lojálny člen vládnej koalície, ktorý fakt ako hlasuje úplne rovnakým spôsobom, nie je žiaden rozdiel medzi SMERom, SNS a Hlasom, tak pokiaľ ide o otázky, ktoré súvisia, priam by som povedal, so záležitosťami týkajúcimi sa priamo predstaviteľov Hlasu a oni majú samozrejme nárok v súlade s koalíčnou dohodou, že túto funkciu majú. Takže podľa mňa toto budú držať až, povedal by som, že zubami nechtami. To znamená, že túto pozíciu určite nebudú chcieť pustiť. Ja chápem, prečo Robert Fico chce Andrejovi Dankovi, ktorý podľa neho je taký vynikajúci predseda Národnej rady, prečo ho chce tam znovu inštalovať. Pretože potrebuje si zaistiť lojalitu a väčšina v parlamente je naozaj dosť krehká.“

A preto ak Andrej Danko bude predsedom parlamentu, tak pravdepodobnosť upevnenia zväzku medzi týmito dvoma stranami podľa mňa tá bude ešte väčšia. Ale Hlas. Podľa mňa tou červenou čiarou pre Hlas je práve strata nejakej mocenskej pozície, na ktorú majú nárok v súlade s tou koalíčnou dohodou. Takže na tejto otázke podľa mňa zhoda o tom, že Andrej Danko by mal byť predsedom parlamentu, podľa mňa sa nenájde. A tu zas by bolo dobré pripomenúť, čo všetko Andrej Danko hovoril o Petrovi Pellegrinimu pred prezidentskými voľbami. Andrej Danko povedal, že on kandiduje iba na to, že vystavil svoju kandidatúru, aby Peter Pellegrini nebol prezidentom. No tak ako strana Hlas môže sa postaviť dnes k tomu, že majú nárok na funkciu predsedu parlamentu? Ten prezident bol zvolený. Andrej Danko s hanbou z prezidentských volieb odstúpil a teraz chce obsadiť jeho mesto, teda vo funkcii predsedu parlamentu? Tak v tomto myslím si, že Hlas bude sa byť až do poslednej kvapky krvi.“

moderátorka: „Uvidíme teda kedy a ako sa táto otázka vyrieši. My vám ďakujeme veľmi pekne za váš vhlad. To bol prezident Inštitútu pre verejné otázky pán Grigorij Mesežnikov. Ešte raz ďakujeme za váš čas a prajem ešte pekný deň. Dovidenia.“

Grigorij Mesežnikov: „Ďakujem aj ja. Bolo mi potešením. Všetko dobré prajem. Dovidenia.“

moderátorka: „Ďakujeme.“